

stelle vertegenwoordigd zijn, hechten de grootste waarde aan kennis der techniek. Het zakelijk juiste bedrijfsbeheer te beoordeelen ligt naar hun opvatting op den weg van den Wirtschaftsprüfer, en bij industriële ondernemingen kan dat huns inziens alleen hij, die een technische opleiding heeft gehad. Uit den aard der zaak speelt bij dergelijke uitingen de concurrentie tussehen de Wirtschaftsprüfer onderling een rol. Er blijkt reeds een „Vereinigung selbständiger Ingenieure für Wirtschaftsprüfung" te zijn, die een geschriftje heeft uitgegeven, dat in „Der praktische Betriebswirt" van Febr. 1933 door P. Schückwitz aan de kaak wordt gesteld. Op de binnenzijde van den omslag van het boekje vindt men de namen van de 28 leden der vereeniging met titels, adressen en telefoonnummers. Na een korte uiteenzetting van het werk van den Wirtschaftsprüfer worden een tweetal voorbeelden uit de practijk verteld, ontleend aan een brochure van genoemden Dr. Ing. Schlomann, waarbij telkens twee accountants optreden: de eerste, die alles in orde vindt, al gaat het bedrijf achteruit, de tweede, die dank zij zijn technologische kennis de fouten aanwijst. Al wordt nergens gezegd, dat de eerste ook Wirtschaftsprüfer is, de lezer moet dat wel aannemen, en zal gelukkig zijn op den omslag de adressen te vinden van de eenige deskundigen, die in zulke gevallen hun werk goed doen. Een edel voorbeeld van zelfbewuste concurrentie, noemt de heer Schückwitz het terecht.

Een terrein, dat de Wirtschaftsprüfer meer algemeen voor zich wenschen te behouden, is de voorbereiding van Vergleichsverfahren, en het optreden als vertrouwensman daarbij, en dit terrein wordt hun betwist door de Deutsche advocaten, die daartoe o.a. in advertenties hunner vereenigingen hun diensten aanbieden. De houding van de juristen tegenover de Wirtschaftsprüfer is blijkens hun besluiten niet bepaald vriendschappelijk. Volgens de rechtsgeleerden is het beroep van advocaat vereenigbaar met dat van Wirtschaftsprüfer; de jurist-accountant noch zijn compagnon mag echter voor de door hen gecontroleerde ondernemingen als advocaat optreden; associatie van advocaten met Wirtschaftsprüfer, die geen jurist zijn, is niet geoorloofd. Daarna heeft het Instituut der Wirtschaftsprüfer zijnerzijds besloten, de associatie van Wirtschaftsprüfer met advocaten te verbieden; een ander besluit was natuurlijk niet goed mogelijk.

De Nederlandsche accountant, die niet als zijn Deutsche collega gewend is als trustee op te treden, zal in het algemeen een ontwikkeling toejuichen in een richting, waarbij de Wirtschaftsprüfer zich zou gaan beperken tot een controleerende en adviseerende functie. Doch het laat zich aanzien, dat het voor vele Wirtschaftsprüfer voorloopig een noodzakelijkheid zal zijn zich door de juristen niet te laten verdrijven van een terrein, dat sommigen hunner tot dusverre een ruime bron van inkomsten opleverde.

Het is wel merkwaardig, dat reeds na twee jaar, dus hoofdzakelijk als gevolg van toelating op grond van de overgangsbepalingen, derhalve zonder volledig examen, een zoodanig aantal Wirtschaftsprüfer in het Deutsche Rijk beschikbaar is, dat men algemeen het aanbod te groot acht. De toekomst zal moeten leeren, of de uitbreiding der verplichte controle aan deze wanverhouding een eind zal kunnen maken.

In de laatste maanden werd ook het accountantswezen in Deutschland *gleichgeschaltet*. Met een sobere vermelding van eenige feiten zij hier volstaan.

Het *Verband Deutscher Bücherrevisoren* werd volgens een bericht in „Der Wirtschaftsprüfer" van 30 April 1933 „gleichgeschaltet". Tot eersten voorzitter werd gekozen de heer W. Halle, (Stahlhelm), tot eersten plaatsvervanger de heer L. Halle (N.S.D.A.P.), tot tweeden plaatsvervanger de heer D. Hannover, (N.S.D.A.P.)²⁾ De naam der vereeniging werd ver-

anderd in *Verband Deutscher Bücherrevisoren, Wirtschaftsprüfer und Treuhänder*. De vergadering zond telegrammen aan Rijkspresident en Rijkskanselier en sloot met de klanken van het Deutschland-lied.

Het *Treuhandverband* koos in zijn jaarvergadering een „Führerkreis", bestaande uit de heeren Dr. Gerstner (N.S.D.A.P.), Dr. H. (D.N.F.) en Dir. F. (N.S.D.A.P.).

Wirtschaftsprüfer Otto Wanieck, die daartoe van regeeringswege opdracht ontving, heeft het *Institut der Wirtschaftsprüfer*, dat in Mei tot den Bund National-sozialistischer Deutscher Juristen toegetreden is, op 8 Juni j.l. „gleichgeschaltet". De heer Wanieck zelf werd voorzitter, de vroegere voorzitter Dr. Brochhage werd eere-voorzitter.

De Rijksregeering heeft 17 Mei het Institut der Wirtschaftsprüfer als de „allein maszgebliche" beroepsvertegenwoordiging der accountants erkend. Voor de allernaaste toekomst wordt het gedwongen lidmaatschap van het Institut voor alle Wirtschaftsprüfer in uitzicht gesteld. Spoedig zal ook de *Hauptstelle* worden gereorganiseerd.

Reeds eerder had het Institut der Wirtschaftsprüfer in den zin der „Gleichschaltung" een comité van actie ingesteld, gevormd door leden van de toenmalige regeeringspartijen. Volgens een artikel van Dr. Hans Adler in „Der Wirtschaftsprüfer" van 30 April 1933 heeft dit comité de rijksregeering een program overhandigd, waarin aangedrongen wordt op verplichte controle van alle particuliere en overheidsbedrijven van eenige betekenis door Wirtschaftsprüfer of Prüfungsgesellschaften. Alle bijzondere regelingen op verschillend gebied moesten onvoorwaardelijk worden opgeheven.

Ook de kwestie der toekomstige toelating van niet-arische Wirtschaftsprüfer is daar behandeld; er is voorgesteld een verdere toelating van accountants van joodsche afkomst voorloopig te staken.

Onder de „beurlaubte" hoogleraren bevindt zich Prof. Dr. E. Schmalenbach.

W. B.

BOEKBEOORDEELING

Die Betriebsgrundlagen der Lebensversicherung, von Dr. Ernst Fanta, a.o. Professor an der Technischen Hochschule in Wien. 7ter Heft der Schriftenreihe: „Betriebswirtschaft".

In het „Vorwort" deelt de schrijver mede, dat het doel van het bovengenoemde werkje niet was, een mathematische uiteenzetting van de techniek der levensverzekering te geven, doch een ook voor leken verstaanbare handleiding te verschaffen. Men zal dan ook in het werkje tevergeefs naar mathematische ontwikkelingen zoeken. Waar beeijferingen worden gegeven, dienen deze, om een voorstelling te geven van de manier, waarop de grondslagen van berekening practisch tot haar recht komen. Wanneer men in het oog houdt, dat dit laatste alleen het doel is, en dat men de gegeven cijfer-ontwikkelingen dus niet moet aanzien voor de bij de maatschappijen gebruikelijke berekeningsmethoden, geeft het werkje werkelijk een duidelijke voorstelling van de werking der grondslagen. Als algemeene opmerking moge hier gelden, dat het boekje vooral is geschreven met het oog op in Oostenrijk en Deutschland bestaande methoden en voorschriften. Het is dus niet zonder meer als voor Nederlandsche bedrijfstoestanden geldend te beschouwen, doch wanneer men de speciaal buitenlandsche gegevens tussehen haakjes plaatst, is het boekje ook voor Nederlandsche bedrijfstechniek bruikbaar.

Het geeft een duidelijke voorstelling van de drie hoofdgrondslagen van het bedrijf: sterftetafel, rentevoet en kosten-verrekening en toont populair aan, hoe deze in de berekeningen tot

²⁾ Waar het hier onbekende namen betreft, geven wij alleen de beginletters.

uiting komen. De beginselen, die bij de keuze dezer grondslagen moeten gelden, worden zeer verstaanbaar weergegeven.

Duidelijk komt tot uiting, van welk grondbeginsel men bij de berekeningen uitgaat, n.l. de equivalentie der verplichtingen van verzekeraar en verzekerde alsmede een ander beginsel, n.l. dat alle berekeningen slechts waarde hebben, indien men deze toepast op een complex van personen en dus niet op het individu. Hetgeen hierover wordt gezegd kan dienen, om het misverstand, dat ten aanzien van de toepasselijkheid der verzekeringsbeginselen bestaat, weg te nemen. Slechts voor een groot aantal gevallen hebben de berekeningen waarde, niet voor een klein aantal of in uiterste consequentie voor het individu.

Het is daarom goed gezien van den schrijver, om aan te toonen, hoe de loop van het vermogen van een complex verzekerd is, en wanneer hij daarna overgaat tot de toepassing op het individu, dan blijkt duidelijk, dat het begrip „reserve”, dat hij dan ontwikkelt, feitelijk slechts van toepassing is op het individu, beschouwd als onderdeel van het complex.

Van de verschillende methoden om de reserve te berekenen geeft de schrijver een duidelijke voorstelling. De namen „Zillner”, „Höckner” en „gewijzigde brutomethode” komen voldoende tot hun recht. Ook komt goed tot uiting, dat er geen redelijk bezwaar bestaat tegen een methode, die een kleiner uitkomst geeft, dan de dikwijls hooggeroemde „netto-methode”. In wezen geeft deze een uitkomst, waardoor automatisch belangrijke stille extra-reserves in de wiskundige reserves worden opgenomen.

De begrippen risico-kapitaal en risico-premie komen tot hun recht en van deze grootheden laat de schrijver zien, hoe zij in staat stellen, een organische winstberekening te maken.

De methoden van „Abfindung” van gesloten verzekeringen worden uitvoerig besproken: afkoopwaarde, premievrije polis en automatische voortzetting worden aan een studie onderworpen.

Bij het onderwerp „winstdeeling” geeft de schrijver aan, welk onderscheid er oorspronkelijk bestond tusschen onderlinge en niet-onderlinge maatschappijen en dat de concurrentie tusschen deze beide bedrijfstvormen er toe heeft geleid, dat ook bij niet-onderlinge maatschappijen het denkbeeld van recht op winst der verzekerden veld heeft gewonnen. Hij komt dan ook tot de uitspraak: „Gleichwohl mag es wohl in erster Linie dem Nachwirken des Einflusses des Gegenseitigkeitsprinzips zuzuschreiben sein, dass derzeit die Frage der Gewinnbeteiligung der Versicherten auch bei den Aktien-Gesellschaften einen immer breiteren Raum gewinnt und es ist sicher nur ein Frage von wenigen Jahren, dass sie Allgemeingut sämtlicher Lebensversicherungs-anstalten werden wird.” Juist ook mijn meening!

Bij de beschouwingen over de winst- en verlies-rekening geeft de schrijver een korte, doch duidelijke voorstelling van de verschillende winstbronnen van het levensverzekeringbedrijf, terwijl hij ook aangeeft, op welke wijze die winst zou kunnen worden verdeeld onder de verzekerden, voorzover dezen daarop rechten kunnen doen gelden.

Met een korte beschrijving van de begrippen „herverzekering” en „verzekering van abnormale risico's” sluit het werkje, waarvan ik de lezing aan hen, die een populaire beschrijving van de techniek van het levensverzekeringsbedrijf willen genieten, kan aanbevelen.

A. H. J. DE GOEY

J. Koster. — Goodwill in verband met de waarde-bepaling eener onderneming en de Onteigening. Uitg. *J. Muusses*, Purmerend.

De schrijver gaat eerst in op de vraag, waar de oorzaak van den goodwill eigenlijk schuilt, waarbij hij de verschillende fac-

toren, door den heer *James Polak* in zijn bekende inleiding over Goodwill behandeld, nader aan een onderzoek onderwerpt.

Daarna komt de waarde van den goodwill aan de orde en de vraag of die waarde blijvend is.

Dan volgt nog een verhandeling over de waardebepaling van den goodwill en een bespreking van de wijze waarop de betaling van goodwill plaats kan hebben.

Een reeks van voorbeelden uit de praktijk met toelichtingen en beschouwingen besluit het werkje.

Onder deze praktische gevallen zijn ook eenige examenopgaven als voorbeeld opgenomen, alsmede enkele praktijkgevallen ter toelichting van de beteekenis van goodwill-bepaling bij ont-eigening.

Het boekje is geheel met wit doorschoten.

Voor hen, die met het vraagstuk van den goodwill, de waardeering van incourante fondsen, onteigening, e.d. praktisch of door studie in aanraking zijn gekomen zal het werkje van den heer *Koster* weinig nieuws opleveren en geen nieuwe gezichtspunten openen. Concrete berekeningen geeft het bijna niet. Een opgave van het Instituuts-examen is overgenomen met de cijfergegevens er bij, doch de opgave (bereken het bedrag dat gij als bedrijfsschade wenscht te zien toegekend) is niet uitgewerkt.

Over de moeilijke kwesties, die zich voordoen bij de waardeering van incourante fondsen, vindt men zeer weinig, over de fiscale vraagstukken op dat punt niets.

De theorie der earning capacity in verband met de kapitalisatie wordt niet behandeld.

Het voorwoord doet veel meer verwachten dan het geschrift zelf geeft. „Nog al te vaak”, aldus in het voorwoord, „wordt de aandeelenkoers als een barometer voor het bepalen van de waarde eener onderneming beschouwd.

„Daarnaast meenen zelfs deskundigen aan de publicaties der groote ondernemingen nog al eens een beteekenis te kunnen ontleenen, die onevenredig is aan de feitelijke waarde der gepubliceerde cijfers. Beide misvattingen hebben wij in ons werkje bestreden, terwijl wij daarnaast een volledige analyse van het Goodwill-begrip hebben pogen te geven.”

Wij kunnen in het midden laten of het noodig is, in een dergelijke beschouwing over den goodwill in te gaan op beurskoersen van aandelen. Maar naar onze meening had de pertinente verklaring dat de publicaties der groote ondernemingen niet zooveel waarde hebben, als ook deskundigen daaraan wel toekennen, niet zonder nadere toelichting mogen blijven.

In het theoretisch gedeelte vinden wij daarover echter feitelijk niets. De praktische gevallen vangen aan met enkele opmerkingen over het Philips-concern. Hoe is het mogelijk dat de koersen der aandelen zoo zijn gevallen? De schrijver deelt mede dat hij niet naar de jaarverslagen heeft gegrepen om „aan de hand van een cijferstudie het al of niet aanwezig zijn van een Goodwill in het verleden na te gaan. Wij moeten helaas zeggen, dat de balansen van zoo'n concern, het is treurig maar waar, in het algemeen allesbehalve de werkelijkheid weergeven”.

De schrijver zet dan uiteen dat bij de moderne productie van speciale artikelen, als radiolampen, waarbij patenten en vindingen een groote rol spelen, groote risico's aanwezig zijn, aangezien elken dag nieuwe productie-wijzen, nieuwe uitvindingen, nieuwe concurrenten de winsten kunnen doen wegsmelten.

„Bij het waardeeren van de aandelen eener onderneming”, aldus de schrijver, „waarbij men outsider is, zij men dus voorzichtig, diene men den aard van het bedrijf en toekomstige mogelijkheden goed te overzien en als een en ander tot geen groote verwachtingen aanleiding kan geven, zij men bij hoge koersen ten zeerste op zijn hoede.”

Deze waarschuwing moge in het algemeen niet overbodig zijn, op deze wijze is toch naar onze meening niet voldoende duidelijk gemaakt dat de gepubliceerde cijfers der groote ondernemingen

„alles aangeven, behalve de werkelijkheid”, noch dat „zelfs deskundigen aan de publicaties der groote ondernemingen nog al eens een betekenissen meenen te kunnen ontleenen, die onevenredig is aan de feitelijke waarde der gepubliceerde cijfers”.

Het is ons niet duidelijk geworden, voor wie het hoogst oppervlakkige boekje eigenlijk is bestemd.

B.

Wet tot bevordering van de Richtige Heffing der Directe Belastingen door B. v. d. Berg.

In het voorbericht deelt de schrijver mede, dat zoover doenlijk naar populaireren vorm is gestreefd. De beschouwingen en de vele aanhalingen uit de jurisprudentie maken echter, dat het werkje behalve als handleiding ook dienst kan doen als studiemateriaal. Verder staat in het voorbericht: „Duidelijk zal hopelijk uitkomen hoe bij de richtige heffing met alle belangen is rekening gehouden. Verder datgene wat de praktijk van de wet gemaakt heeft, welke triomfen er mede behaald en welke echees er mede geleden zijn”. Het feit, dat de toepassing der wet „triomfen” en „echees” kent, wijst er m.i. wel op, dat deze wet niet voor alle belastingplichtigen gelijke toepassing vindt. Alleen wanneer zekerheid bestaat, dat bij belastingheffing alle contribuabelen op dezelfde wijze worden getroffen, kan men eerst zeggen, dat met alle belangen rekening is gehouden. De wet tot bevordering van de R. H. toch heeft hoofdzakelijk haar ontstaan te danken aan het feit, dat men door oprichting van naamloze vennootschappen op groote schaal de heffing der Inkomstenbelasting trachtte te ontgaan. — Door het tegen elkaar afwegen van de anti-fiscale doeleinden, die bij de oprichting der N.V. zijn nagestreefd en de andere motieven, die voor de oprichting hebben gegolden, wordt uitgemaakt of de wet R. H. al of niet toepassing zal vinden. Uit den aard der zaak kan een dergelijk onderzoek nooit tot eene gelijke heffing voor alle belastingplichtigen leiden. Alleen kan men zeggen, dat het aantal belastingplichtigen, dat door oprichting van naaml. vennootschappen de Inkomstenbelasting wil ontgaan, door de toepassing der wet R. H. wordt verminderd.

In het eerste gedeelte geeft de schrijver beschouwingen over de wet en bespreekt hij voor welke belastingen zij al dan niet toepassing vindt. Daarna wordt behandeld het hoofddoel der wet, d.i. het zich richten tegen rechtshandelingen met in hoofdzaak anti-fiscaal doel. Meer uitvoerig wordt stilgestaan bij de oprichting van de N.V. De oprichting van de N.V. is de rechtshandeling, die bij toepassing der wet R. H. buiten werking kan worden gesteld. Men heeft hier dus te doen met wettig bestaande naaml. vennootschappen. De wet is niet van toepassing op naaml. vennootschappen, waarvan de oprichting in verband met art. 1655 B. W. niet rechtsgeldig is, daar de wet R. H. op rechtshandelingen en niet op schijnhandelingen betrekking heeft.

De verschillende motieven, die voor de oprichting der N.V. worden aangevoerd en voorts de anti-fiscale doeleinden, die kunnen hebben voorgezet, worden stuk voor stuk besproken. Hierbij worden vermeld de beslissingen, die het Gerechtshof te 's Gravenhage op grond van de verschillende motieven heeft genomen. Aan het slot van het eerste gedeelte worden de wetsartikelen besproken.

Het tweede gedeelte heeft tot inhoud: aantekeningen op de wet, den tekst der wet, een literatuuroverzicht en een alfabetisch register.

Waar tot heden van de wet tot bevordering van de R. H. nog geen vakwerk bestond, zal dit werkje ongetwijfeld velen welkom zijn.

A. N.

Dr. Otto Baron. *Das Ratengeschäft*. Heft 6 van „Betriebswirtschaft”, eine Schriftenreihe herausgegeben von Julius Ziegler. Berlin/Wien 1932.

In een tijd, waarin men in bijna alle landen van Europa werkt aan de wijziging in de wetgeving, die door de sterke toename der afbetalingstransacties noodzakelijk is geworden, is elke studie, die de beteekenis van het afbetalingsstelsel onderzoekt, van actueel belang. De bedoeling, welke Dr. Baron met het schrijven van zijn boekje had, was een theoretische analyse van de economische problemen, welke bij het stelsel op den voorgrond treden, om vervolgens de aldus verkregen conclusies op de practische verschijnselen toe te passen.

Na een beknopt historisch overzicht en een opsomming van de argumenten, welke van verschillende zijden voor en tegen het afbetalingsstelsel worden aangevoerd, komt de auteur tot een korte beschrijving van de toepassing van dezen credietvorm in de Vereenigde Staten. Ongeveer 13 % van den totalen kleinhandelsomzet geschiedt daar op deze wijze. Moge dit percentage den lezer op het eerste gezicht zeer belangrijk voorkomen, het is zeker niet groot genoeg, om de oorzaak te vormen van een credietinflatie, omdat de per afbetalingstermijn uitstaande schulden niet meer dan 3 % van het totale inkomen van de Vereenigde Staten uitmaken. Daartegenover staat — aldus Dr. Baron — dat het crediet, hetwelk de consumptie aan de productie verleent, ongeveer 1/12 deel van het totale inkomen bedraagt, omdat de verbruiker, die arbeid of kapitaal aan de voortbrenging ter beschikking stelt, daarvoor niet onmiddellijk, doch eerst gemiddeld na een maand de tegenprestatie ontvangt. Zelfs indien men met de ongefractioneerde credietverleening aan consumenten rekening zou houden, zou derhalve per saldo van credietverleening aan verbruikers geen sprake zijn.

Moge de afweging van deze cijfers — althans wat Amerika betreft — een dergelijke opvatting op het eerste gezicht aannemelijk maken, zij moet nochtans voor de praktijk van het economisch leven van geenerlei belang worden geacht. Zeer duidelijk blijkt dit vooral uit de beteekenis, welke de schrijver aan het afbetalingsstelsel toekent in verband met het conjunctuurverloop. Daarbij gaat hij uit van de theorie van Prof. N. J. Polak¹⁾ van welke hij zich evenwel een verkeerd begrip heeft gevormd. Zooals bekend vindt deze theorie haar uitgangspunt in het feit, dat de credietverleening, welke door de statische besparing mogelijk wordt gemaakt, naar haar uiterlijken vorm niet altijd kan worden onderscheiden van die, welke van de dynamische besparing het gevolg is. Zoo zal er altijd de kans bestaan, dat een te groot deel der totaal verrichte besparing in den productieomweg zal worden vastgelegd, terwijl later zal blijken, dat de verbruiker of producent slechts op korten termijn de voldoening hunner behoeften wenschten uit te stellen. Bij opvraging hunner geldmiddelen zullen zij dan ervaren, dat deze in een deel van het productieapparaat zijn vastgelegd.

Tegen den achtergrond van deze beschrijving van de crisisorzaak tracht nu Dr. Baron aannemelijk te maken, dat het koopen op afbetaling op het conjunctuurverloop een gunstigen invloed uitoefent. Want — zoo zegt hij — ten gevolge van het koopen op termijn krijgt de verbruiker zelfs geen gelegenheid, om tot statische besparing over te gaan, hij gebruikt zijn middelen om het gewenschte consumptiegoed onmiddellijk aan te schaffen en telkens, wanneer hij weer over een bepaalde som de beschikking krijgt, zijn schuld af te lossen. En indien aldus de statische besparing gedeeltelijk verdwijnt, is het ook in zoo verre onmogelijk geworden, dat men haar abusievelijk zou onderschatten met al de gevolgen van dien; een toename van afbetalingstransacties vermindert derhalve het crisisgevaar.

De schrijver verliest echter uit het oog, dat de statische be-

¹⁾ Grundzüge der Finanzierung, Berlin 1926, p. 23 e.v.

sparing, zooals deze door Prof. Polak wordt bedoeld, van nature noodzakelijk is, wijl zij — voor zoo ver zij door verbruikers wordt verricht — grootendeels haar oorzaak heeft in de concentratie van productie of consumptie in een bepaald seizoen. En dit feit kan door het koopen op afbetaling niet worden veranderd. Voor zoo ver de auteur daarbij het oog heeft gericht op de statische besparing ter verkrijging van duurzame verbruiksgoederen, geeft zijn theorie al evenmin een juist inzicht in het economisch gebeuren. Want de beperking dezer besparing beteekent in dit verband, dat reeds vóórdat de koper op afbetaling iets heeft bespaard, het verbruiksobject geheel gereed moet zijn; dat derhalve door den producent het vermogen, dat hij anders uit de statische besparing van den koper zou hebben ontvangen, uit een andere bron moest worden geput. Indien de producent een toekomstige vraag op afbetaling naar zijn product verwacht, zal hij zich daartoe ook het noodige kapitaal trachten te verschaffen. En juist dan, wanneer door den desbetreffenden koper nog geen besparing is verricht, zal de ondernemer door zijn kapitaalvraag ertoe medewerken, de reeds aanwezige statische besparing in meerdere mate dynamisch aan te wenden. De gebeurtenissen, welke daarvan het gevolg zouden zijn, beteekenen een verscherping der conjunctuurbeweging en geenszins een vervlakking, zooals Dr. Baron meent.

Deze verkeerde opvatting wrekt zich telkens weer in het theoretische deel van des schrijvers beschouwingen. Het bedrag, dat de verbruiker statisch zou hebben bespaard, door er bv. effecten voor te koopen, kan volgens zijn zeggen beter worden besteed aan „das Sparen durch Ankauf von Gebrauchsgegenständen auf Raten” (pag. 31), omdat bij effectenbezit steeds de kans op koersverlies bestaat. Afgezien van het feit, dat gedurende de afbetalingsperiode kan blijken, dat ten gevolge van prijsveranderingen ook een verbruiksgoed te duur kan zijn gekocht, moet de opvatting als zou het koopen op afbetaling van duurzame goederen gelijk staan met sparen, in hooge mate gewrongen worden geacht. De tegenstelling van belegging in effecten en aankoop van verbruiksobjecten mist bovendien elken zin; het eerste bedoelt de ordening der behoeftenbevrediging over een bepaald tijdsverloop, het tweede is deze behoeftenbevrediging zelve. Op deze wijze volgt uit des schrijvers verkeerd inzicht in het wezen der statische besparing zijn conclusie, dat aan behoeftenbevrediging op afbetaling de voorkeur moet worden gegeven boven besparing, zonder dat deze gevolgtrekking steun vindt in de wenschen, welke de verbruiker door het sparen eenzijdig en door het nemen van crediet anderzijds wil bevredigen.

Het praktische deel van het werkje staat op veel hooger peil dan het theoretische; de schrijver, die een twintigtal jaren in den afbetalingshandel werkzaam was, behandelt op interessante wijze de grenzen, binnen welke de verkoop op afbetaling economisch gewenscht en praktisch mogelijk is. Hij schenkt daarbij aandacht aan den aard der goederen, welke op afbetaling worden verkocht, de mate, waarin zij aan waardeveranderingen onderhevig zijn, de producenten, de groot- en kleinhandelaren en de consumenten. Ten slotte geeft hij een korte beschouwing omtrent de beteekenis, de techniek en de kapitaalbehoeften der financieringsmaatschappijen. Drs. J. A. COLTOF

FEDERATIEF EXAMEN VAN HET NEDERLANDSCH INSTITUUT VAN ACCOUNTANTS EN DE NEDERLANDSCHE ORGANISATIE VAN ACCOUNTANTS

Accountancy C

I

WOENSDAG 23 NOVEMBER 1932

Beschikbare tijd 3 uur

De N.V. Oliehandel „Olha” verkoopt lijnolie in fusten van

170 K.G. en in bussen van 10 L., en slaolie in heele, halve en kwart flesschen. De verkoop geschiedt op afroep en op directe levering, in het laatste geval alleen voor kleine hoeveelheden. De verkoop op afroep vindt plaats door reizigers, die voor de ontvangen orders aan de afnemers koopbriefjes afgeven, waarvan duplicaat naar het kantoor gaat, dat daarvan eene bevestiging aan den klant zendt; de afnemers teekenen dus geen contract. De conditie luidt: „afname binnen x maanden” (varieerende van 3 tot 12 maanden), door welken langen termijn het gevaar, dat de reizigers animeeren tot het koopen van hoeveelheden, die de behoefte der afnemers overtreffen en dat dientengevolge moeilijkheden ontstaan, niet denkbeeldig is. Meestal tracht men in dergelijke gevallen de niet afgenomen restanten te vervangen door nieuwe orders op lateren termijn.

Bij het factureeren wordt steeds verwezen naar den datum van orderbevestiging.

De emballage, bestaande uit kisten, fusten, bussen en flesschen, wordt belangrijk boven den kostprijs in rekening gebracht, en voor den berekenenden prijs teruggenomen.

Over de factuur-bedragen wordt na een maand gedisponeerd via den bankier, tenzij de klanten gireeren. Tengevolge van de emballage-verrekening komen veel kwitanties retour.

Lijnolie wordt verkocht rauw en gekookt (vast prijsverschil) en bovendien als Olhaline, n.l. een speciaal-artikel van de „Olha”, verkregen door menging van lijnolie met andere stoffen. Sla-olie wordt in twee soorten verkocht, waarvan de eene uit Arachides-olie, de andere uit een mengsel van Arachides- en Soya-olie bestaat.

Het mengen wordt in eigen bedrijf verricht, het koken echter niet.

Het vullen der bussen en het vullen, capsuleeren en etiqueteeren der flesschen geschieden in een bij het magazijn aansluitend lokaal.

De reizigers krijgen een vast salaris, vergoeding van kosten (een vast bedrag per reisdag) en provisie, welke laatste berekend wordt per kwartaal over hetgeen in dat tijdvak is afgeleverd op de door hen gedane zaken.

De inkoop geschiedt door makelaars ter beurse op termijn, steeds op contracten, vervallende op den eersten beursdag eener maand. De mogelijkheid bestaat echter, de koopcontracten te prolongeeren, indien de grootte der voorraden daartoe aanleiding geeft; de hierdoor ontstane prijsverschillen worden steeds op de vervaldagen met de makelaars vereffend. Met het oog op het feit, dat niet alle verkochte olie wordt afgenomen, wil men als regel slechts $\pm 90\%$ van de verkooporders gedekt hebben door voorraad en contracten.

Het aantal uitgaande facturen belooft ongeveer 3000 per maand; er zijn ± 2000 afnemers.

Commissarissen dragen de volledige contrôle van de administratie en van de balans en winst- en verliesrekening aan een accountant op; men wenscht de jaarrekening door den accountant te zien onderteekend.

Geef eens beschrijving van de wijze, waarop deze opdracht naar Uw meening behoort te worden uitgevoerd. Daarbij mag worden verondersteld, dat de administratie aan Uwe eischen voldoet.

Het is de bedoeling, dat de in dit geval te volgen weg in hoofdlijnen zóódanig wordt aangegeven, dat de naar Uw meening noodzakelijke onderlinge samenhang der verschillende contrôle-maatregelen, waarvan aard en omgang in het kort moeten worden aangegeven, blijkt.

II

Beschikbare tijd 3 uur

Commissarissen eener machinefabriek, ingericht voor het vervaardigen in stukproductie van groote en kleine stoom-